

Ministerie van Financiën

T.a.v. Directie Financiële Markten

Postbus 20201

2500 EE Den Haag

Den Haag: 26 mei 2015
Referentie: 2015024 GK
Betreft: Consultatie: Implementatiewet richtlijn en verordening wettelijke controles jaarrekeningen

Excellentie,

De Vereniging VEB NCVB ("**VEB**") vraagt graag uw aandacht voor het volgende.

De VEB heeft kennis genomen van het consultatiedocument van 28 april 2015 betreffende het voorontwerp voor de Implementatiewet richtlijn en verordening wettelijke controles jaarrekeningen¹ ("**Voorontwerp**").

De VEB heeft voorts kennis genomen van de consultatiereactie van Eumedion, eveneens van 26 mei 2015.

1. Nationale en internationale ontwikkelingen op accountancy gebied

Het Voorontwerp strekt tot omzetting in de Nederlandse wetgeving van de herziene Europese richtlijn wettelijke controles jaarrekeningen (herzieningsrichtlijn) waarin, kort gezegd, eisen worden gesteld aan personen die wettelijke controles uitvoeren. Daarnaast strekt het voorontwerp tot uitvoering van de bij de herzieningsrichtlijn behorende verordening, waarin specifieke eisen worden gesteld aan personen die wettelijke controles uitvoeren bij organisaties van openbaar belang.

In de bij het Voorontwerp horende memorie van toelichting staat op pagina 2 dat beoogd wordt de behandeling van het Voorontwerp gelijk te laten lopen met een wetsvoorstel waarin aanvullende nationale wettelijke maatregelen worden voorgesteld met het doel de kwaliteit van wettelijke controles te verbeteren ("**Nationale Wetsvoorstel**").

¹ Richtlijn nr. 2014/56/EU van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 16 april 2014 tot wijziging van richtlijn 2006/43/EG betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen (PbEU 2014, L 158) en verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang (PbEU 2014, L 158).

Tevens loopt parallel aan dit traject het wetsvoorstel tot wijziging van Boek 2 BW ter uitvoering van richtlijn 2013/34/EU. Dit wetsvoorstel ziet voor een deel op dezelfde materie.

De VEB heeft van het Nationale Wetsvoorstel nog geen kennis mogen nemen. De VEB betreurt dit. Een gemeenschappelijke consultatie zou eenvormigheid met zich meebrengen. De VEB zal graag reageren op het Nationale Wetsvoorstel.

2. Art 57 en 58 Wta (nieuw)

De VEB heeft kennis genomen van art 57² en 58³ Wta (nieuw). Artikel 57 Wta (nieuw) introduceert een (tijdelijk) beroepsverbod voor accountants en personen die het dagelijkse beleid bij organisaties van openbaar belang bepalen als zij (kort gezegd) in strijd handelen met de Wta en/of de Wet op het Accountantsberoep. Art 58 Wta (nieuw) geeft de AFM de bevoegdheid een accountantsorganisatie de bevoegdheid te ontnemen wettelijke controles te verrichten.

Beide artikelen geven de AFM extra slagkracht. Dat is een goede ontwikkeling.

De gevolgen van deze maatregelen moeten evenwel niet onderschat worden, zowel voor de betrokken personen als de onderneming in kwestie. De memorie van toelichting is echter beperkt op deze punten.

- Art 57 Wta (nieuw): *“Bij toepassing van dit artikel kan gedacht worden aan gevallen van recidive en fraude.”*
- Art 58 Wta (nieuw): *“Indien de AFM een besluit neemt als bedoeld in dit artikel, staat een bestuursrechtelijke rechtsgang open. De richtlijn licht niet toe wat moet worden verstaan onder goede gronden. Nu het hier gaat om een ingrijpende maatregel, moet worden gedacht aan een zodanige overtreding van de wet of de verordening, die onverwijld beëindiging van de opdracht rechtvaardigt.”*

Deze toelichting is voor de VEB te summier. Het resultaat kan zijn dat de AFM daardoor geen gebruik maakt van de bevoegdheid omdat onduidelijk is in hoeverre het besluit in rechte stand houdt. Daarom is een nadere toelichting (ook op gebied van rechtsbescherming) wenselijk.

² Art 57 Wta (nieuw) De Autoriteit Financiële Markten kan ter zake van een overtreding van hetgeen bij of krachtens deze wet, de verordening of de Wet op het accountantsberoep is bepaald aan medewerkers, bedoeld in artikel 1 van het Besluit toezicht accountantsorganisaties, of personen die het dagelijks beleid van een organisatie van openbaar belang bepalen, een verbod opleggen van ten hoogste drie jaar om een functie te bekleden bij een accountantsorganisatie of een organisatie van openbaar belang.

³ Art. 58 Wta (nieuw) 1. De Autoriteit Financiële Markten kan ter zake van een overtreding van hetgeen bij of krachtens deze wet en de verordening is bepaald, bepalen dat een accountantsorganisatie die wettelijke controles verricht bij een organisatie van openbaar belang niet langer bevoegd is wettelijke controles te verrichten bij die controlecliënt.

2. De accountantsorganisatie, bedoeld in het eerste lid, beëindigt onverwijld de opdracht tot het verrichten van de wettelijke controle.

3. De Autoriteit Financiële Markten deelt het besluit, bedoeld in het eerste lid, onverwijld mee aan de controlecliënt.

Het lijkt de VEB juist dat de AFM ook de bevoegdheid krijgt een (tijdelijk) beroepsverbod op te leggen bij handelingen in strijd met de wet in het algemeen. Bijvoorbeeld bij het handelen in strijd met bepalingen uit de Wft (handelen met voorwetenschap of marktmanipulatie) en de evidente gevallen uit het Wetboek van Strafrecht zal de AFM ook tot maatregelen over moeten kunnen gaan.

Voorts is de VEB niet duidelijk hoe een en ander zich verhoudt tot de bevoegdheid van de Accountantskamer te Zwolle. De Accountantskamer kan op grond van de Wet tuchtrechtspraak accountant immers ook accountants uit het register verwijderen.

De VEB merkt voorts op dat het noodzakelijk is dat het belegendend publiek op de hoogte gesteld wordt als de AFM op deze manier ingrijpt bij een accountantsorganisatie.

3. Overige opmerkingen bij Voorontwerp

- i. Uit ontwerpartikel 19b van de Wta volgt dat een accountantsorganisatie onverwijld gepaste maatregelen moet treffen indien een (onderdeel van een) controleverklaring niet voldoet aan de eisen van art. 2:393, vijfde lid, BW. Uit de conceptartikelen 52, 53 en 54 van de Wta volgt dat de Autoriteit Financiële Markten (AFM) een aanwijzing kan geven of een boete of last onder dwangsom kan opleggen wanneer de accountantsorganisatie nalaat gepaste maatregelen te treffen. Daarnaast kan de AFM een openbare waarschuwing uitvaardigen bij overtreding van een verbodsbepaling uit de Wta of de verordening (ontwerpartikel 64 Wta). Er is echter niet voorzien in de mogelijkheid voor de AFM om een verklaring te geven dat de controleverklaring niet voldoet aan de eisen van art. 2:393, vijfde lid, BW terwijl art. 30 bis, eerste lid, onderdeel d, van de herzieningsrichtlijn dat wel voorschrijft. De VEB wenst – net als Eumedion – dat deze bevoegdheid voor de AFM verankerd wordt in de Nederlandse regelgeving. Dit geeft beleggers namelijk een extra waarborg dat de kwaliteit van de controleverklaring op een adequaat niveau ligt.
- ii. Op grond van de Wtfdv houdt de AFM toezicht op de toepassing van de financiële verslaggevingsvoorschriften door effectenuitgevende instellingen. Dit toezicht is niet gericht op het toetsen van (de inhoud van) de controleverklaring (art. 2, derde lid, Wtfdv). Art. 30 bis, eerste lid, onderdeel d, van de herzieningsrichtlijn lijkt te vereisen dat de AFM in het vervolg de (inhoud van) de controleverklaring toetst. Hoewel het accountantstoezicht in de Wta wordt geregeld ligt het voor de hand dat de toets van de controleverklaring wordt geïntegreerd in de Wtfdv. De VEB wenst een nadere van de Minister toelichting op dit punt.
- iii. In de memorie van toelichting bij het Voorontwerp (p. 39) staat dat er op dit moment geen aanvullende vereisten voor de controleverklaring worden voorzien. De VEB wijst in dit verband op het thans bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel Uitvoeringswet richtlijn jaarrekening⁴ waarin onder meer wordt geregeld dat in de controleverklaring ook moet worden ingegaan op materiële onjuistheden in het bestuursverslag (ontwerpartikel 2:393 lid 5 sub g BW). De VEB wijst in dat kader naar haar brief aan de Vaste Commissie V&J over de implementatie van richtlijn 2013/34/EU, zie bijlage 1. De VEB zou graag zien dat de toelichting van het

⁴ Kamerstukken II 2014-15, 34 176, nrs. 1 -5.

Vereniging VEB NCVB

Postbus 240, 2501 CE Den Haag
Amaliastraat 7, 2514 JC Den Haag

T: +31 (0)70 313 00 00
F: +31 (0)70 313 00 99

I: www.veb.net
E: info@veb.net

IBAN: NL58 ABNA 0429 6550 02
KvK: 40408053

Voorontwerp op dit punt wordt herzien zodat deze aansluit op het wetsvoorstel
Uitvoeringswet richtlijn jaarrekening.

De VEB is gaarne bereid het voorgaande toe te lichten.

Vereniging VEB NCVB

mr. drs. G.F.E. Koster

Advocaat

Bijlage:

brief aan de Vaste Commissie V&J De rol van de accountant bij het jaarverslag (de
implementatie van richtlijn 2013/34/EU) van 21 april 2015

Tweede Kamer der Staten-Generaal
De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag: 21 april 2015
Referentie: 2015014 GK NL
Betreft: De rol van de accountant bij het jaarverslag (de implementatie van Richtlijn 2013/34/EU)

Geachte leden van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,

De Vereniging VEB NCVB ("**VEB**") vraagt graag uw aandacht voor het volgende.

De VEB heeft kennis genomen van het wetsvoorstel ("**Wetsvoorstel**") tot wijziging van Boek 2 BW ter uitvoering van Richtlijn 2013/34/EU ("**Richtlijn**"). De VEB heeft voorts kennis genomen van de reactie van de NBA van 20 maart 2015 en van Eumedion van 14 april 2015.

Eerder nam de VEB kennis van de voorstellen van de Commissie In het Publiek Belang van 25 september 2014. Een van de voorstellen tot verbetering van de kwaliteit van de accountantscontrole ziet op deze specifieke materie.¹

Artikel 34 van de Richtlijn bevat voorschriften voor het onderzoek van de accountant van het jaarverslag.²

De VEB gaat er van uit dat onder de term "bestuursverslag" zoals gebruikt in de Richtlijn, dezelfde documenten behoren als onder het jaarverslag (zie voetnoot 2), dus in ieder geval naast het daadwerkelijke bestuursverslag ook het commissarissenverslag, de risico paragraaf en het corporatie governance-verslag.³

¹ Zie het Rapport van de Commissie in het Publiek belang van 25 september 2014; in het bijzonder: 4.3 "De accountant geeft een afzonderlijke beoordelingsverklaring af bij het jaarverslag (zoals bedoeld in art. 2:391 BW). In deze beoordelingsverklaring bij het jaarverslag geeft de accountant expliciet zijn oordeel over de risicoparagraaf, continuïteitsanalyse en corporate governance informatie zoals opgenomen in dat jaarverslag. Indien nodig geeft de accountant een aanvullende reflectie op deze onderwerpen. De NBA brengt nadere regelgeving uit voor de uit te voeren werkzaamheden in het kader van deze beoordelingsverklaring. Onderzocht wordt of het, gezien de andere mate van zekerheid die wordt verschaft, mogelijk is om dit expliciete oordeel bij het jaarverslag op te nemen als afzonderlijk onderdeel van de controleverklaring bij de jaarrekening."

² Het jaarverslag is een verzamelnaam voor een aantal documenten: het bestuursverslag, het commissarissenverslag, de risico paragraaf en ook bijvoorbeeld het corporatie governance-verslag.

³ Zie ook Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 34 176, nr. 3, p 14.

Hoewel het Wetsvoorstel niet ter openbare consultatie is voorgelegd leek het de VEB juist u als volgt te berichten.

1. De controle van het jaarverslag onder de huidige wet

De ervaring van de VEB leert dat beursvennootschappen nog een grote slag kunnen maken met de kwaliteit en de inzichtelijkheid van het jaarverslag. Zo blijkt uit analyses van de VEB en ook uit academisch onderzoek⁴ dat de kwaliteit van het verslag van de raad van commissarissen onder de maat is.

Daarbij is de rol van de accountant bij (de controle van) het jaarverslag onderbelicht. Op grond van de tekst van de wet dient de accountant te controleren in hoeverre het jaarverslag⁵ verenigbaar is met hetgeen in de jaarrekening staat opgenomen, de zogeheten "verenigbaarheidstoets".⁶

Veel accountants vatten dat aldus op dat zij het jaarverslag slechts beperkt hoeven te controleren en alleen dienen in te grijpen bij evidente onjuistheden. Voor de VEB is een dergelijke, beperkte toets van het jaarverslag onvoldoende.

Onderdeel van het jaarverslag is het corporate governance verslag van de vennootschap⁷. Op grond van de formulering van de huidige wet⁸ ligt het voor de hand dat de accountant een stevigere rol inneemt bij de controle van het jaarverslag. Een vergelijkbaar geluid komt van de Monitoring Commissie Corporate Governance Code.⁹

De accountant dient op grond van de huidige wet kritischer naar het verslag van het bestuur en het verslag van de commissarissen te kijken. Het zou goed zijn als de Tweede Kamer zich hierover expliciet zou kunnen uitlaten bij de behandeling van het Wetsvoorstel.

2. De voorgestelde wijziging in de Richtlijn

Op grond van art. 34, lid 1 sub b, van de Richtlijn dient de accountant niet alleen onderzoek te doen naar de jaarrekening, maar ook te onderzoeken of in het licht van de tijdens de controle

⁴ Zie Mijntje Lückcrath-Rovers en Margot Scheltema in Goed Bestuur & Toezicht 2012 nr. 2

⁵ Onder het jaarverslag valt in ieder geval het verslag van het bestuur, het verslag van de raad van commissarissen en de corporate governance verslag (inclusief de risicoparagraaf).

⁶ Op grond van de wet moet een jaarverslag (art 2:391 lid 1 BW): "een getrouw beeld [geven] van de toestand op de balansdatum, de ontwikkeling gedurende het boekjaar en de resultaten van de rechtspersoon en van de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in zijn jaarrekening zijn opgenomen. [...] Het jaarverslag geeft tevens een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd. [...]" Lid 4 van dit artikel bepaalt dat het jaarverslag niet in strijd mag zijn met de jaarrekening.

Art 3:393 lid 3 BW bepaalt dat: De accountant onderzoekt of de jaarrekening het in artikel 362 lid 1 vereiste inzicht geeft. Hij gaat voorts na, of de jaarrekening aan de bij en krachtens de wet gestelde voorschriften voldoet, of het jaarverslag, voor zover hij dat kan beoordelen, overeenkomstig deze titel is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is.

⁷ Zie art. 2:391 lid 5 BW.

⁸ Zie voetnoot 10.

⁹ Rapport 2012 Monitoring Commissie Corporate Governance Code, pag 9.

verkregen kennis en begrip omtrent de onderneming en haar omgeving, materiële onjuistheden in het bestuursverslag zijn opgenomen.

Op basis van art. 35 van de Richtlijn moet dit oordeel ook in de controleverklaring worden opgenomen, onder opgave van de aard van die eventuele materiële onjuistheden. Deze nieuwe bepalingen worden geïmplementeerd in art. 2:393 lid 3 en 5 BW.

Uit de memorie van toelichting wordt niet duidelijk wat deze nieuwe bepalingen in de praktijk betekenen voor de werkzaamheden van de externe accountant.¹⁰ Dat is een ongewenste situatie. De VEB verwacht van de accountant en zijn controleverklaring dat zij de gebruikers van de jaarrekening eenduidig weet te informeren over mogelijke materiële onjuistheden.

De VEB – overigens net als Eumedion – interpreteert de nieuwe bepalingen tevens zodanig dat de accountant na implementatie van de Richtlijn een ‘actieve onderzoeksplicht’ heeft om materiële onjuistheden in het bestuursverslag te signaleren en om daarover te rapporteren in zijn controleverklaring. Deze actieve onderzoeksplicht is in ieder geval een aanscherping van de huidige verenigbaarheidstoets. Dat is zonder meer een goede zaak.

Om te voorkomen dat onduidelijkheid ontstaat over hetgeen de accountant moet doen bij de controle van het jaarverslag is het geboden dat tijdens de plenaire behandeling een nadere uitwerking wordt besproken. Dat zou kunnen leiden tot een aanpassing van het Wetsvoorstel. Zo zou het aanbevelenswaardig zijn dat expliciet wordt opgenomen dat de accountant in de volgende gevallen dient te rapporteren in zijn controleverklaring.

- Het niet-vermelden van materiële zaken in het bestuursverslag of het commissarissenverslag;
- Het niet-adequaats vermelden van bepaalde risico's in de risicoparagraaf, waaronder het risico op fraude;
- Als de continuïteitsanalyse een te rooskleurig beeld schetst van de mogelijkheden tot spoedige herfinanciering van de onderneming;
- Als de corporate governance informatie naar het professionele oordeel en op basis van de ervaring van de externe accountant de onderneming een te rooskleurig beeld verschaft van de effectiviteit van de corporate governance structuur;
- de werking van de administratieve organisatie en interne audit en controle.

Los van de evidente materiële onjuistheden geldt dat de accountant ook moet ingrijpen in gevallen waarin het “beeld” dat in het jaarverslag wordt geschetst niet overeenkomt met hetgeen in de jaarrekening staat opgenomen. Hoewel het voorgaande al expliciet in de huidige wetgeving staat vermeld, is het voor de VEB opportuun om dit bij de behandeling van het Wetsvoorstel nog eens aan de orde te stellen. Een en ander te meer omdat accountants onvoldoende invulling geven aan hetgeen in de huidige wet staat opgenomen ten aanzien van de toets van het jaarverslag.

¹⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 34 176, nr. 3, p 18

Vereniging VEB NCVB

Postbus 240, 2501 CE Den Haag
Amaliastraat 7, 2514 JC Den Haag

T +31 (0)70 313 00 00
F +31 (0)70 313 00 99

W www.veb.net
E info@veb.net

IBAN NL 58 ABNA 0429 6550 02
KvK 40408053

De VEB is gaarne bereid het voorgaande toe te lichten.

Vereniging VEB NCVB

mr. drs. G.F.E. Koster
Advocaat

mr. drs. N. Lemmers